

דף הנחיות מנהיגות יהודית - 06 ליל הסדר: כך מסבירים יהדות

מה במערך?

שקף מספר 1

בתורה מופיעים ארבעה פסוקים המצווים לספר לבנים את סיפור יציאת מצרים. חז"ל דרשו כל אחד מארבעה הפסוקים כנגד ארבעת סוגי הבנים.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה:

אחד חכם

ואחד רשע

ואחד תם

ואחד שאינו יודע לשאול

ארבעה אני יודע

בתורה מופיעים ארבעה פסוקים המצווים לספר לבנים את סיפור יציאת מצרים. חז"ל דרשו כל אחד מארבעה הפסוקים כנגד ארבעת סוגי הבנים.

את הסימן העיקרי של ליל הסדר 'מגיד', אנו פותחים בהוראה מעניינת. 'וכאן הבן שואל'. למרות העובדה שהערב הזה מיוסד על מצוות התורה 'והגדת לבנך' - הגדה של האב לבן, ולמרות שאנו מתעמתים תיכף לתאר ולספר את סיפור יציאת מצרים בעצמנו, אנו מבקשים מהבן לפתוח ולהרצות את שאלותיו. ושאלותיו - מקיפות כמעט את כל מצוות הלילה, מצה ומרור, הטבלה כפולה, הסיבה, הילד שואל על הכל!

מדוע עושים זאת בצורה כזאת? למה איננו פותחים בעצמנו בהסבר מקיף על הלילה ומשמעותו?

בלילה זה אנו חוגגים את יום היותנו לעם, את העבדות החדשה שלנו לבורא עולם ואת השעבוד המוחלט שלנו, כפרט וככלל, לקיום מצוותיו.

לפני שאנו מתחילים בפירוט ובהסבר עבודת זו אנו מבקשים להעביר מסר ברור: היהדות, מעודדת שאלת שאלות.

היהדות אינה מבקשת מבני עמה לעצום עיניים ולעשות טקסים מיסטיים חסרי הסבה, לכל דבר יש סיבה ולכל מצווה יש טעם, וכולם מוזמנים לבא לשאול ולברר.

כמובן שאין הכוונה, חלילה, שכל אחד עושה רק מה שהוא מבין. אנו מחויבים בכל המצוות כולם גם בלי להבין, אך לכל דבר יש הסבה.

בלילה הזה, בו אנו מניחים את יסודות הדת לנו ולבנינו, הרי שהשאלות שנשאלות מתייחסות גם הן לעיקרי הדת.

את השאלות ואת צורת ההתייחסות אליהם מלמדת אותנו התורה במספר מקומות, ארבעה מקומות אותם בעל ההגדה חילק לפי סוגים של בני. אך כשנלמד יחד את השאלות והתשובות נראה שלכל אחד מאתנו יש מקום ללמוד ולהפנים את כל הנקודות והיסודות הללו.

שקף מספר 3

שאלת החכם

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם. וְאֵרָא אֶתְּמוֹר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מְכַסִּירִין אַחַר הַפֶּסַח אֶפְיוֹמָן:

החכם, שאלתו מכורטת ומעידה על ידע נרחב. הוא מכיר את סוגי המצוות, הוא מכיר את המצוות עליהם למדנו את טעמיהן ואת המצוות המוכרות לנו כ'חוקים', הוא למד כבר את פרטי המצוות ודיניהן.

כעת הוא מגיע ושואל, למה?

למה הקב"ה ציווה אותנו בכל זה? מהי המטרה הסופית של כל המצוות?

שקפים מספר 4-5

כאשר התורה מלמדת את התשובה היא מפרטת מאוד:

וְאִמְרַתְּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לַפְרֹעָה בְּמִצְרַיִם וַיֹּצִיאֵנוּ ה' וַיֹּצִיאֵנוּ ה' אֶתְּמוֹר לְבָנִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם בְּפִרְעָה וּבְכָל בֵּיתוֹ לְעֵינֵינוּ: וְאֹתְנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֶתְנוּ לְתֵת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם: וַיֹּצִיאוּנו ה' לְעֵשׂוֹר אֶת כָּל הַחֲקִים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים לְחֵיתָנוּ כִּהְיִים הָזֶה: וְצִדְקָה תִּהְיֶה לָנוּ כִּי נִשְׁמַר לְעֵשׂוֹר אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּנוּ: (דברים, ו, כא - כה)

כאן התורה כותבת את המפתח. את התשובה הראויה לרמתו הגבוהה של החכם. "ויצונו ה'... לטוב לנו כל הימים".

המטרה האמתית של כל המצוות, סיבת היותנו כאן וסיבת בחירתנו לעם היא על מנת שיהיה לנו טוב. כי האדם לא נברא אלא - להתענג וליהנות. להתענג על ה' וליהנות מזיו

שכינתו.

זוהי התשובה לשאלתו הספציפית של החכם, ביחס למצוות הפסח, וזו גם התשובה הכללית, לכל מצוות השי"ת. לטוב לנו כל הימים.

הדבר מדוקדק גם במשפט הסיום של התשובה, "וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות" השורש ש.מ.ר. בלשון הקודש פירושו המתנה וציפיה. כך מצינו ביעקב 'ואביו שמר את הדבר', כך מופיע אף בהגדה 'ברוך שומר הבטחתו לישראל'. כאשר אדם מכיר את טעמן הטוב של המצוות, ממתין ומצפה לקיימן בשמחה, אזי 'צדקה היא לו', סיבה לקבלת שכר, לזכות לטוב האמיתי.

כך אנו עונים לחכם בהגדה, 'אין מפטירין אחר הפסח אפיקומין'. הטעם הטוב של המצוות נשאר בפינו, קרבן הפסח נשאר עמנו הלאה. המצוות מלוות אותנו ומלאות את חיינו בטוב מושלם, טוב שבעבילו אנו כאן ועבורו אנו מקיימים את כל מצוות התורה.

אבחנה מעניינת אותה מציב הרב וינברג צ"ל, ה'שרידי אש', מתייחסת להבדל הניסוחי בין התשובה כפי שהיא מופיעה בתורה, לבין התשובה כפי שבעל ההגדה סידר שנאמר לבנינו.

התשובה אותה כותבת התורה מתמקדת יותר בפן ההשקפתי, ההתבוננות הרחבה בטעם המצוות ובמשמעות החיים. לעומת זאת, בעל ההגדה מפנה את עיקר התשובה לפרטים ההלכתיים, עד 'אין מפטירין אחר הפסח אפיקומין' שזו אחת ההלכות האחרונות שנאמרו על ליל הסדר.

ההדגשה העולה מתוך שילובן של שתי התשובות היא העובדה שאין קיום לאגדה בלא הלכה ואין בסיס להלכה בלא אגדה. על אדם לדאוג תמיד לשלב כאחד את שני המקצועות הללו. לדקדק ולדעת את המעשה אשר יעשה, את כל פרטי ההלכה ואת כל דקדוקי המצוות אך מאידך חובה להתמיד ולשנן את 'יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה', לברר ולאמת אצלו את העומק והכוונה בכל מצווה ומצווה.

לי ולא לו

התשובה בהגדה:
ואין אמה הקהה את שני ואמור לו. בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אלו היה שם לא היה נאמר.

התשובה בתורה:
ואפרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בנות בני ישראל במצרים בגזפו את מצרים ואת בתעו הצביל ויקדו העם וישמחו.

המקור:
למרות זאת הריחזו (כמו שכן) להפחית את הריחזו (כמו שכן) לזהב - חיליה - רחבת את שני ריבשו אלו למצוט את חוד שני שאלתו

המקור:
למרות זאת הריחזו (כמו שכן) להפחית את הריחזו (כמו שכן) לזהב - חיליה - רחבת את שני ריבשו אלו למצוט את חוד שני שאלתו

תשובה מספר 1 לטוב לנו

המטרה האמתית של כל המצוות, סיבת היוטו כאן וסיבת בחירתנו לעם ה' היא על מנת שיהיה לו טוב. כי האדם לא נברא אלא - להענג ולהנות. להתענג על ה' ולוהגת מזיו שכנתו.

זוהי התשובה לשאלתו הספציפית של הרובים ביותר למצוות הפסח, וזו גם התשובה הכללית, לכל מצוות ה': לטוב לנו כל הימים.

הכל טוב!

התשובה בתורה:
ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ויטן ה' אותנו ומצרים גדלים ורעים במצרים בכפרה ובכל ביתו לעינינו: ואומנו הוציא משם למען ה' לעשות את כל התקיים האלה ללא אלה ה' אלהינו לטוב לנו כל הימים וליחטו כמים הזה: וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפי ה' אלהינו כאשר אנו:

התשובה בהגדה:
ואין אמה אמור לו כלילות הפסח איז מפטירין אחר הפסח אפיקומין

המקור:
למרות זאת הריחזו (כמו שכן) להפחית את הריחזו (כמו שכן) לזהב - חיליה - רחבת את שני ריבשו אלו למצוט את חוד שני שאלתו

שקפים מספר 6-7-8

שאלת הרשע

רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת לכם. לכם ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקרה. ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו. בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אלו היה שם לא היה נאמר:

הרשע מגיע מכיוון אחר לגמרי, מה העבודה הזאת לכם, את קיום המצוות הוא אינו משייך כלל להשייט. אפשר לשמוע בשאלתו ניסיון להפריד בין השחרור והיציאה ממצרים לבין המצוות שאנו עושים כתוצאה מכך. שלא כמו החכם שהדגיש בשאלתו כי הקב"ה הוא המצווה ושאלתו היא מדוע הקב"ה ציווה, הרשע מפנה את השאלה לעובדים בלבד, הוא בעצם שואל 'ידי, השתחררנו כבה, למה אתם ממשיכים לעבוד?!

והתשובה הברורה היא 'בעבור זה עשה ה' ליי - בעבור שאקיים מצוותיו. לא ניתן לבצע הפרדה בין היציאה מעבדות לבין מחויבותנו בקיום המצוות. כל סיבת יציאתנו ממצרים הייתה בשביל שנקיים את המצוות ומשום כך אנו מחויבים בהן, השחרור נעשה בתנאי שנקיים את חוקי ה'! כך מדגישה התשובה 'אילו היה שם לא היה נגאלי, מי שלא יצא ממצרים בשביל עבודת הא-ל, לא השתחרר. לא היה טעם בכך.

ושבו, התשובה מתייחסת לעבודת הפסח, לקרבן ולמצוות היום, אך מגיבה היא גם לכל התרסה שהיא, ביחס לכל מצווה בתורה. איננו מתנדבים או עושים טובה למישהו כאשר אנו מקיימים מצוות. 'בעבור זה עשה ה' ליי השתחררנו תוך הבטחה כי נקיים את הוראותיו של הבורא. מחויבים אנו לקיים את המצוות מכוחה של אותה התחייבות היסטורית שרק מחמתה יצאנו מעולו של פרעה.

גם כאן נוכל לשים לב שהפסוק אותו בוחר בעל ההגדה לצטט במענה לשאלת הרשע אינה התשובה המופיעה בתורה. התשובה הכתובה בתורה במענה לשאלת 'מה העבודה הזאת לכם' היא:

וְאִמְרָתֶם זָבַח פֶּסַח הוּא לְהִי אֲשֶׁר פֶּסַח עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֵינִי הִצִּיל וַיִּקְדֵּ הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲוּ: (שמות, יב, כז)

יתכן שאפשר להבין כי המסר הנוקב אותו אנו מלמדים את הבן הרשע בהגדה מתחדד בצירוף תגובה זו. הרי ליציאה מעבדות לחירות קדמה הקרבת קרבן 'פסח-מצרים', מצווה שקדמה לגאולה על מנת שלבני ישראל תהיה מצווה כלשהי בזכותה יכלו יהיו להיגאל. כך אנו מזכירים לבן זה, לא רק שהתנו עמנו בעל פה את היציאה בכך שנעבוד את ה', אלא שאף הוטל עלינו לבצע פעולות שיוכיחו את רצינות כוונותינו. עצם היציאה הותנתה בביצוע פיזי של מעשה מצווה.

אך מלבד התשובה המרכזית שלמדנו כעת, יש דבר נוסף שמתרחש כאן, בשאלה ובתשובה. בעל ההגדה מדייק את לשון השאלה 'לכם ולא לוי' - לפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר.

את המילה 'לכם' מדייקים חז"ל במקומות שונים כפונה אל פרטים. 'ולקחתם לכם' לקחה לכל אחד ואחד, 'וספרתם לכם' ספירה לכל אחד ואחד. פנייתו של הרשע יכולה להתפרש גם היא, כתמיהה אישית. מה העבודה הזאת לכם - לכל אחד ואחד.

עם ישראל נגאל ככלל המורכב מפרטים רבים, על מנת להגיע למטרה השלמה על כל אחד

להשקיע בעצמו באופן פרטי, לכל אחד יש תפקיד ומטרה מיוחדת ורק מכלול מצטבר של כולם יוצר את התמונה השלמה.

אמירתו של הרשע 'העבודה הזאת לכם' מבטאת זלזול במשמעות של הגאולה העצמית של כל יהודי. בשאלתו הוא מתייחס לטקס כולו כאל טקס זיכרון למאורע עתיק, שחרור של עם לפני אלפי שנים. ואם כך, מדוע כל אחד ואחד חוגג את החג ומקריב קרבן בעצמו? לזכר אירוע מהעבר די אם יעשו משהו סמלי אחד עבור כולם. וכך מבאר הספורנו את שאלתו: ילמה לא יספיק קרבן אחד לכל ישראל כמו בשאר קרבנות צבור?!

אך התשובה אותה עונה התורה, מתייחסת ליחס האישי אותו קיבל כל יהודי ביציאת מצרים, כל בית סומן, כל יהודי קוטלג כבן לעם הנבחר, העם נבנה מתרומתו הייחודית של כל אחד ואחד בפני עצמו. 'הוצרך כל אחד להקריב כי הנס נעשה לכל יחיד בפני עצמו ולא לציבור בכלל', דברי הספורנו. לכל יחיד ויחיד נעשה נס אישי. וזהו גם נוסח התשובה אותה אנו עונים בהגדה 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים'. לי. כאיש פרטי.

משום כך בלילה זה יש דין מיוחד של 'חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים'. שלא כמו במצוות אחרות בהם אנו מזכירים שעשה ניסים לאבותינו, כאן, כאשר אנו מציינים את התהוותו של העם, שומה על כל אחד להכיר בערכו העצמי, ובנחיצותו לקיום העם כולו.

מדוע נקרא החג 'פסח'

כעת נוכל להבין מדוע מכל הניסים שהתרחשו במהלך יציאת העם ממצרים נבחר דווקא הנס של הפסיחה על בתי אבותינו להיות הנס על שמו נקרא החג ועל שמו אנו קוראים את קרבן היום.

הניסים כולם נעשו לעם ככלל, לבני ישראל כולם. לא מצאנו את הייחודיות של הפרטים, של האיש הבודד. אך בפסח הא-ל על בתי אבותינו אנו רואים את החשיבות שהיתה לכל אדם אינדיבידואלי. כמו בפינצטה ליקט בוראנו אחד לאחד, יהודי ליהודי, על מנת ליצור את העם. הציבור לא היה שלם בלי פלוני זה ובלי אלמוני ההוא. נס ה'פסח' מבטא במלוא העוז את החשיבות האישית של כל פרט בתוך הכלל.

לעיתים, עלול להרגיש אדם קושי עם הציווי 'חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים'. עלולה להתגב תחושה כאילו 'העם כבר קיים, היהדות כבר עומדת, הכל היסטוריה. כיצד אוכל להרגיש כאילו יצאתי בעצמי ממצרים?!

אך כעת אנו יודעים להרגיש כי כיוון שכל אחד ואחד חשוב בפני עצמו, הרי שגם אילו לא היינו יוצאים ממצרים באותו הזמן, הרי שנצרכת הייתה 'יציאת-מצרים' פרטית עבור כל אינדיבידואל. כל אחד יכול להרגיש כאילו הוא יצא ממצרים כיון שלו בעצמו יש חשיבות ותועלת מיוחדת. בלעדיו- יציאת מצרים לא היתה יוצאת לפועל!

תשובה מספר 4
נא להתעורר

התשובה שהוא מקבל מבוססת על אוחו הפסוק שאנו עונים לרשע. גם לאדם זה אנו מפטירים כי אילו היה שם לא היה נגאל כיון שאנו בצע באדם שמקיים מצוות ביבשושיות וכלי נעים. אך כיון שהוא אינו מתריס אלא פשוט נרדם, בתשובתו אנו מבקשים ממנו לפתוח את העיניים. כאשר אנו אוחלים את המצוה המורו אנו מקיימים לספר בד בבד את סיפור היציאה ממצרים, אין שום ענין ללעגם מצות ועלי חסה אם זה לא מוביל לזבנה. כל פעולה שאנו עושים צריכה להגיע עם הבנה, עם ידיעה ברורה ועבודה פנימית שתקדם אותנו.

לפי כל מצווה שאנו מקיימים מוטל עלינו להבין מה אנתנו עושים ולמה. לא רק לבצע פעולות טכניות כישות אלא לחבר אותם עם הרעיון העמוק מאחוריהם. עם הכוונה המטרה של כל מצווה ומצווה.

תשובה מספר 3
להבין את העיקרון

כשם שאנו שאלותיהם וחשובותיהם של החכם והרשע למדנו כמתייחסים למצוות כולם ולא רק כלי המצווה עליה נשאלה השאלה, כך גם את שאלתו של החכם, נכלל להבין כפייה על כל ציווי התורה. סבת היותו עובדי ה' ומקיימי מצוות. מה זאת? שאלת החכם בותם הוא רוצה להבין.

אלו צריך לזכור בשפה אחרת לספר לו על הטיס אולם ה' עשה בשביל להוציאנו מבית עבדים, למרט על החוק יד ועל התפנית הרגילים. כך מתוך תחושה של התפנית עשיתה הוא כן וירצה לעבוד את ה' מתוך הכרת הטוב, מתוך הודיה ושנחה על כל הטוב אשר ה' השפיע לעמו ומתוך ההתבוננות באהבה הרבה אותה אהבנו ה'.

תשובה מספר 4
נא להתעורר

השאלה היא: מהו המצב הרווחני ביותר? מהו המצב הרווחני ביותר? מהו המצב הרווחני ביותר? מהו המצב הרווחני ביותר?

שקפים מספר 11-12-13

שאלת ה'מלומדה'

וְשִׂאֵינוּ יוֹדְעַ לְשִׂאוֹל אֶת פְּתַח לוֹ. שְׁנֵאֲמָרָה, וְהַגְדַּת לְבַנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֶבְרַת זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. יְכוֹל מְרֹאֵשׁ חֲדָשׁ, תִּלְמַד לְמַד לֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא. אֵי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוֹל מְבַעֲדֵ יוֹם, תִּלְמַד לֹמֵר בְּעֶבְרַת זֶה. בְּעֶבְרַת זֶה לֹא אֲמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׂעָה שְׂיֵשׁ מִצָּה וּמְרֹר מִנְּחִיִּים לִפְנֵיךָ:

את הבן הרביעי התרגלנו לדמיין כסוג של ילד קטן חסר דעה. אך מעיון בדברי המפרשים ניכר שבכלל לא אליו הכוונה.

ה'שאינו יודע לשאול' הוא האדם העושה את מצוותיו 'מלומדה', מגיל אפס הוא חונך לעשות מצוות, ועד היום הוא מבצע את אותם הפעולות מבלי לחשוב עליהם ועל עצמו.

הוא 'אינו יודע לשאול', הוא לא יודע לעצור ולהתבונן, הוא לא מבין שהמצוות כולם נועדו כדי להוביל אותו וכדי לקדם אותו למטרה, הוא פשוט עושה וזהו.

במידה מסוימת, הוא קצת מזכיר לנו את הרשע. גם הוא אינו רואה קשר בין המצוות לבין יציאת מצרים או לבין הבורא. הוא עושה את מה שהוא התרגל לעשות וממשיך הלאה בחיים, בלי לבדוק במה הוא השתנה ומה התווסף לו.

כיון שכה התשובה שהוא מקבל מבוססת על אותו הפסוק שאנו עונים לרשע. גם לאדם זה אנו מפטירים כי אילו היה שם לא היה נגאל כיון שאין בצע באדם שמקיים מצוות ביבשושיות ובלי טעם. אך כיון שהוא אינו מתריס אלא פשוט נרדם, בתשובתנו אנו מבקשים ממנו לפתוח את העיניים.

בהגדות המודפסות המילה "יכול" פותחת פסקה חדשה. נראה שסיימנו עם התשובות לבנים ואנו עוברים לסיפור יציאת מצרים.

חלוקה זו תמוהה. ראשית, את מקורות החיוב לספר ביציאת מצרים למדנו בהגדה לפני ארבעת הבנים, אם לימוד זה עומד בפני עצמו, מדוע לא צורף ללימודים שנלמדו שם? חוסר הבנה נוסף שקיים בצורת קריאה זו עומד לנגד עינינו כאשר אנו שמים לב כי דרכה של ההגדה לצטט פסוק ורק לאחר מכן לנתחו. כאן, אם איננו מחברים בין הפסוק ללימוד, מתחילה ההגדה מיד עם הלימודים, מדוע?

נראה כי "יכול מראש חודש" הוא המשך ישיר לחינוך אותו אנו מחנכים את ה'שאינו יודע לשאול'. הבט, אנו אומרים לו, כאשר אנו אוכלים את המצה והמרור אנו מקפידים לספר בד בבד את סיפור היציאה ממצרים, אין שום עניין ללעוס מצות ועלי חסה אם זה לא מוביל להבנת יציאת מצרים והקשר שלנו עם השי"ת. כל פעולה שאנו עושים צריכה להגיע עם הבנה, עם ידיעה ברורה ועבודה פנימית שתקדם אותנו להתקרב לה'.

לפני כל מצווה שאנו מקיימים מוטל עלינו להבין מה אנחנו עושים ולמה. לא לבצע פעולות טכניות יבשות אלא לחבר אותם עם הרעיון העומד מאחוריהם. עם הכוונה והמטרה של כל מצווה ומצווה.

•

כעת, נוכל לסדר את התשובות לבנים הקטנים שמסתובבים בתוכנו אנו.

אנו תמיד צריכים לזכור- את המצוות אנו חייבים לעשות, כי זה היה התנאי בעבורו יצאנו ממצרים, גם בלי להבין וחלילה אפילו בלי לרצות, אנחנו חייבים לעשות את המצוות (כך אנו עונים לבן הרשע שבתוכנו).

אבל, כשנתבונן בטוב שהקב"ה עשה לנו ביציאת מצרים, נראה שבלי קשר לחיוב הטכני, אנו רוצים לעשות זאת מרוב הודיה והכרת הטוב, כמה שהוא אוהב אותנו אנו מחזירים לו אהבה על אהבתו (וזה לתם הקטן שמנסה להבין).

אך בעיקר, אנו יודעים כי כל המצוות מטרתם לעשות לנו טוב, שנזכה להגיע לעונג והאמתי והסיבה שהקב"ה נתן לנו תורה ומצוות היא כדי 'לזכות' לזכך אותנו ולגרום לנו לזכות לטוב האמתי (זו כבר הרמה הגבוהה, התשובה לחכם שבנו).

ואם נשים לב שיש דברים שאנחנו סתם עושים נדע למהר ולבדוק, לפתוח ולחפש, כי כבר למדנו מהתשובה לבן הרביעי שהמצוות באות לקדם אותנו, ואם לא נדע איך, איך נתקדם?

•

חוץ מהמסקנות העיקריות הללו, ליקטנו גם תובנות נוספות בצורת קיום המצוות. מהתם למדנו לבדוק את טעמי המצווה, לחקור כל דבר למה הוא ומה הוא בכלל, מהתשובה לחכם הפנמנו כי תמיד צריך לשלב את ההלכה עם האגדה, לדעת את ההשקפות אבל לזכור לעשות הכל בפועל, ומהדברים שנאמרו לרשע אנו מסיקים שלכל אחד יש תפקיד וכל אחד צריך לדאוג למלא את תפקידו בשלמות כדי ליצור את הפאזל הנפלא הזה של כלל ישראל.

•

כאן נאמר ששכרה.

להערות והארות:

משה שמעון אופן

Moshe.oppen@gmail.com

054-8496992

**רוצים עוד?
סרקו והצטרפו
ל"אחים לנפש"**

© כל הזכויות שמורות ל'אחים לנפש'